

Motion till riksdagen 2007/08: MJ452

av **Christina Axelsson m.fl. (s)**

Rädda Östersjön

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av kraftfulla insatser för att ekosystemet i Östersjön ska kunna återhämta sig.

Motivering

Östersjön är ett av världens mest förorenade hav och vi får så gott som dagligen rapporter om föroreningarna. Östersjöns naturliga förutsättningar är inte de bästa. Medeldjupet är förhållandevis grunt, inte mer än 54 m, vattnet syresätts sällan och utbytningstiden är lång. Östersjöns vatten består till stor del av bräckt vatten vilket gör havet artfattigt och ekologiskt sårbart. Tillflödet av vatten kommer från flera floder och vattendrag inom ett avrinningsområde som omfattar cirka 80 miljoner människor. Denna befolkning bor i 14 länder, vilka alla är industrialiserade. Nio av dessa länder gränsar direkt till Östersjön: Sverige, Finland, Ryssland, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tyskland och Danmark.

Övergödning som består av kväve och fosfor kommer främst från jordbruket, avlopp, land- och sjötrafik samt giftiga utsläpp. Det har påverkat ekosystemens förmåga att överleva; tidvis är en tredjedel av Östersjöns bottenyta i det närmaste död. Det finns en stor risk för att Östersjöns ekosystem har bytt jämviktsläge. Det tidigare näringsfattiga havet kan ha fastnat i ett övergött tillstånd, med allt större ytor av syrefritt och fosforrikt bottenvatten.

Mycket har gjorts och görs för att lösa havsmiljöns problem. Den socialdemokratiska regeringen gav frågorna hög politisk prioritet genom att tillsätta en havsmiljökommission 2002. Den hade i uppdrag att sammanfatta kunskaperna om havets tillstånd. Kommissionens rapport låg sedan till grund för den havsmiljöstrategi som riksdagen fick på sitt bord 2005.

Fel! Okänt namn på

Naturvårdsverket presenterade sedan en nationell aktionsplan för havsmiljön och ett permanent samordningsråd tillsattes bestående av 16 myndigheter med ansvar för havsmiljön – Jordbruksverket, Fiskeriverket, Kustbevakningen, Sjöfartsverket etcetera.

Ett havsmiljöråd upprättades med en bred sammansättning av yrkesfiskare och sportfiskare samt representanter för kustkommuner, sjöfart och miljöorganisationer. Det ökade behovet av forskning uppmärksammades, och regeringen planerade för ett internationellt forsknings- och havsmiljöinstitut.

Det gemensamma arbetet runt Östersjön förstärktes. Regeringen drev frågan om att göra Östersjön till ett pilotområde för EU:s marina strategi, och en särskild arbetsgrupp tillsattes på svenskt initiativ för att effektivisera arbetet inom Helsingforskommissionen, Helcom, aktionsplanen för Östersjön. Strategierna fanns klara, och arbetet var på gång.

Men det tappade fart när den nya politiska ledningen satte sig tillrätta i Miljödepartementet.

Östersjön är vår port mot öster samtidigt som det är klassat som ett särskilt känsligt havsområde och vi måste fortsätta fylla det med innehåll. Vi har exempelvis lyckats få igenom ett nytt ruttsystem och trafiksepareringar för att undvika förödande kollisioner i en allt tätare trafik av oljetankrar. Den djupgående sjötrafiken rekommenderas också att undvika två speciella områden som är särskilt känsliga för miljön: Hoburgs bankar och Norra Midsjöbanken. Samtidigt är det viktigt att få mer transporter från lastbil till havet, men det krävs åtgärder för att dessa transporter ska vara rena. Fler fraktfartyg behöver katalysatorer och det behövs mer forskning för att de ska kunna drivas med renare bränslen. För att inte fartygen som fraktar gods till Stockholmsregionen ska behöva lotsas genom vår känsliga skärgård måste vi få ett alternativ. Djuphamnen i Norvik har ett utmärkt läge och blir på sikt också en miljöinsatsning.

Östersjön är också vår vackraste rekreationssort. Simma, fiska och åka båt är skön avkoppling för såväl oss som bor runt havet som turister som kommer hit. Då måste det också satsas på att vi ska kunna använda fritidsbåtar som inte är miljöbovar. Det är bra att det på nya båtar byggs utsläpp för septiktankar ovan vattnet. Men det är alldeles för få platser där båtägarna kan lämna avfallet. Skärgårdsstiftelsen vakar över många öar och ser till att det finns platser att sopsortera. Men det är alldeles för få platser längs kusten egentligen. Vi kan göra mer för att också kommande generationer ska kunna glädjas åt fiskar som hoppar, sjöfåglar som leker och bara se när solen glimmar i vågorna.

Vi anser det oerhört angeläget med ett fortsatt räddningsarbete för Östersjön. Vi behöver inte utreda mer utan vi vet tillräckligt för att agera. De fundamentala orsakerna till övergödningen är jordbrukets näringsläckage, trafikens och andra utsläpp. Vi vill nog alla samma sak men vi måste göra slag i saken! Det socialdemokratiska förslaget om fosfatförbud i tvättmedel får inte begränsas bara till tvättmedel för enskilt bruk. Fosfater ska inte användas om det riskerar att hamna ut i Östersjön. Fosfatförbud måste vi försöka få till i övriga länder runt vårt innanhav också. Men det behövs fler åtgärder. Vill vi minska utsläppen från jordbruket, då måste det kosta att använda handelsgöd-

Fel! Okänt namn på

sel. Vi måste se var vi kan ha djurhållning med tanke på läckagekänsliga områden. Vi behöver åtgärder som minskar kväveutsläppen från diesebilarna. Vi måste ställa krav på minskade avgasutsläpp från fartygen. Vi är också positiva till den tänkta utvecklingen av handel med utsläppsrätter för fosfor och kväve och även för kväve- och svaveloxider inom sjöfarten. Vi måste också på allvar ta itu med alla avlopp som inte har en tillräcklig rening. Sammantaget krävs således en rad insatser för att rädda Östersjön. Mycket genomfördes av den socialdemokratiska regeringen. Nu krävs att den borgerliga regeringen håller samma höga ambitionsnivå och fullföljer med kraftfulla åtgärder för att rädda Östersjöns ekosystem.

Stockholm den 1 oktober 2007

Christina Axelsson (s)

Mikael Damberg (s)

Bosse Ringholm (s)

Sylvia Lindgren (s)